

TOE OSUTAMISE KORRALDUS KAASAVA HARIDUSE TOETAMISEKS

POLIITIKA TUTVUSTUS

Poliitika kontekst

Kõigis riikides nõustutakse [ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni](#) (UNCRPD) artikli 24 toel aina enam, et kaasav haridus pakub puuetega õppuritele parimaid hariduse omandamise võimalusi.

Euroopa Liidu tasemel pakub [Euroopa Liidu põhiõiguste harta](#) artikkel 26 Euroopa Liidu õigus- ja poliitikameetmete juhispõhimõtet toetamiseks puuetega laste täielikku kaasamist. Seda kajastab ka [Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020](#), mis toetab kindlalt puuetega laste kaasamist tavaharidusse. Veelgi enam – see kohustab ka Euroopa Liitu toetama [programmi Haridus ja koolitus 2020](#) kaudu liikmesriikide pingutusi eemaldada juriidilisi ja korralduslikke barjäärtakistusi puuetega inimeste sisenemisel üldharidus- ja elukestva õppe süsteemidesse ning tagada neile kaasava hariduse ja personaalse väljaõppe võimalused kõigil haridustasemetel.

Kaasava hariduse tegevusmeetodid varieeruvad siiski suurel määral ning seetõttu käivitati toe osutamise korralduse projekt, mis pakub konkreetseid näiteid aitamiseks riike liikuda õigustepõhise lähenemise suunas. See nõuab muudatust minna üle individuaalse toe osutamise korraldamiselt (sageli meditsiinilise diagnoosi põhjal) selles suunas, et võtta arvesse süsteemide korraldust tavakoolide toetamiseks, et täita kõigi õppurite vajadused ja õigused. Praeguses kliimas on vaja ka kulusäästlikke viise ressursside haldamiseks, säilitades samal ajal kvaliteedi.

Projekti järelused

Agentuuri liikmesriigid käivitasid kolmeaastase toe osutamise korralduse projekti, et uurida järgmist põhiküsimust: kuidas on toe osutamise süsteemid korraldatud, et need vastaksid kaasavas keskkonnas nende inimeste vajadustele kohustuslikus koolisektoris, kellel on ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni järgi puue.

Projekti kabinetiuuringute, kohapeal käimiste ja seminaride tulemusena märgiti kaasava praktika arendamiseks ja tõhusa toe korraldamiseks vajalikuna järgmised punktid.

- Põhimõtteline selgus kaasavat haridust puudutavates küsimustes.
- Seadusandlus ja poliitika, mis tunnustab ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja [ÜRO lapse õiguste konventsiooni](#) (UNCRC) vahelist sünergiat

puuetega laste õiguste prioriseerimisel ning ühtse poliitika ja praktikate tagamisel kõigil süsteemitasanditel.

- Süsteemne lähenemine, mis keskendub haridussüsteemi kaasamisvõimekuse arendamisele tervikuna ning soodustab tihedaid sidemeid, koostööd ja tuge kõigi selle tasandite (st riiklike ja kohalike poliitikakoostajate, haridus- ja koolijuhtide, õpetajate, muude spetsialistide, õppurite ja perekondade) vahel ja seas.
- Kaasav vastutus, mis hõlmab kõiki osapooli, sh õppureid, ning teavitab poliitikaotsustest tagamaks kõigi õppurite täielik osalus ja edusammud, eriti vähem võimekate puhul.
- Tugev ja jagatud juhtimine muudatuste tõhusaks haldamiseks.
- Õpetajaharidus ja pidev erialane täiendamine kaasatuse vallas, et tagada õpetajate positiivsete hoiakute süvenemine ning kõigi õppurite eest vastutamine.
- Selge roll erialakeskkonna arenemisel tugikeskusteks suurendamiseks tavakoolide võimekust ning tagamaks kvaliteedi pakkumist ja kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide tuge puuetega õppuritele.
- Koolikorraldus, õpetamismeetodid, õppekava ja hindamine, mis toetab võrdseid õppimisvõimalusi kõigile.
- Tõhus ressursikasutus kollegiaalsuse ja koostöö kaudu, arendades pigem paindlikku tugiteenuste pidevust kui rahade jaotamist kindlate rühmade vahel.

Need valdkonnad on üldises plaanis kooskõlastatud uuringukirjanduses ja agentuuri hiljutises töös, nagu [Juhtpõhimõtted kaasava hariduse kvaliteedi arendamisel](#) (2011), ning ka toe osutamise korralduse projekti tegevustes.

Soovitused

Järgmised projekti põhitulemuste alusel antavad soovitused on suunatud poliitikutele ning nende eesmärk on parandada tugisüsteeme kõigi õppurite, eriti aga tavakoolis õppivate puuetega laste jaoks.

Laste õigused ja osalus

Poliitikakoostajad peavad:

- vaatama üle riikliku seadusandluse ja hariduspoliitika ning kontrollima, kas see on kooskõlas nii ÜRO lapse õiguste konventsiooni kui ka ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni põhimõtetega ja toetab neid aktiivselt ning kaitseb kõigi õppurite õigust osaleda täiel määral koolitegevuses koos kohalike eakaaslastega. See hõlmab eelkõige järgmist:

-
-
- õigust haridusele ja kaasatusele;
 - mittediskrimineerimist puude tõttu;
 - lapse õigust avaldada arvamust;
 - kättesaadavat abi.

Põhimõtteselgus ja sidusus

Poliitikakoostajad peavad:

- selgitama kaasatuse põhimõtet süsteemi tasanditel ja nende vahel tegevuskavana, mis suurendab kvaliteeti ja õiglust kõigi õppurite puhul, tegeledes kõigi haavatavate rühmade, sh puuetega laste, edasijõudmisprobleemidega. Kõik hariduspoliitika koostajad peavad võtma vastutuse **kõigi** õppurite eest;
- arvesse võtma süsteemi tasemete omavahelisi sidemeid (st riiklike/kohalike poliitikakoostajate, kohalike haridus-/koolijuhtide, õpetajate, muude erialaspetsialistide ning õppurite ja nende perekondade vahel) ning tugevdama neid ministeeriumide ja kohalike teenuste vahelise koostöö ja sidusa partnerluse abil. Selline tegevus laiendab vaatenurki, suurendab vastastikust arusaamist ja kasvatab kogu haridussüsteemi kaasamisvõimekust tervikuna;
- pakkuma koolidele stiimuleid võtma enda alla kõik kohaliku kogukonna õppurid ning tagama, et hindamis-, kontrolli- ja muud vastutusmeetmed toetavad kaasamispraktikat, samuti teavitama toe osutamise jätkuvast parendamisest kõigi õppurite puhul.

Pidev tugi

Poliitikakoostajad peavad:

- pakkuma õpetajatele, tugipersonalile ja eriti koolijuhtidele pidevat tuge uurimise, võrgutöö ja linkide kaudu ülikoolidele ja õpetajate algkoolituse asutustele, et pakkuda kõigile rühmadele arenguvõimalusi elukestvate õppuritena;
- tõhustama erikoolide rolli tavakoolide võimekuse tõstmise ressursina ja pakkuma õppuritele paremat tuge. Vajalik on säilitada ja edasi arendada ressursikeskuse töötajate spetsialistiteadmisi ja -oskusi (näiteks nõustamise ja koostöö kaudu) ning pakkuma ka spetsialistivõrku, mis parandab õppurite, näiteks raske puudega inimeste, toevõimalusi;

- töötama välja paremini saavutatava õppekava ja hindamisraamistiku ning toetama paindlikumat pedagoogikat, koolikorraldust ja ressursijaotust, et koolid saaksid õppurite jaoks pideva toe arendamiseks tegutseda innovaatilisematel viisidel, selle asemel et sobitada nad olemasolevasse süsteemi.

Lisateavet leiate kaasavat õpet toetava toe osutamise korralduse projekti veebilehelt <http://www.european-agency.org/agency-projects/organisation-of-provision>

ET

<http://www.european-agency.org/disclaimer>